

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ Β'2023 - ΓΕΝΙΚΟ ΕΝΟΧΙΚΟ

*Σταύρος Α. Κουρμπέτης, Δικηγόρος LLM, MSc Υ/ΔΝ ΕΚΠΑ
Ερευνητής στο Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Ινστιτούτο (EBI)*

ΤΙ ΘΑ ΔΟΥΜΕ

Τα είδη των ενοχών

Τη τομογραφία μιας ενοχής

Τη πορεία μιας ενοχής

Ειδικά την ανώμαλη πορεία της ενοχής

3 πρακτικά

Τι δεν θα δούμε

Ειδικότερα ζητήματα ενοχικού, όπου σας παραπέμπω στα slide του Α2023 που θα ανέβουν και στο συναφές βίντεο στο κανάλι της ΕΑΝΔΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Η έννοια της ενοχής κατά 287 ΑΚ

Η έννομη σχέση, με βάση την οποία ένα πρόσωπο έχει υποχρέωση έναντι ενός άλλου προσώπου σε παροχή. Στην έννομη σχέση της ενοχής, που εκ των πραγμάτων είναι αντιμετώπιη, διακρίνονται δύο υποκείμενα: α) Το πρόσωπο που υποχρεούται σε παροχή (πράξη ή παράλειψη), που ονομάζεται οφειλέτης και β) Το πρόσωπο έναντι του οποίου υποχρεούται ο οφειλέτης και το οποίο δικαιούται να απαιτήσει την παροχή, που ονομάζεται δανειστής.

4 αρχές που είναι θεμέλιο των ενοχών

α) αρχή της αυτονομίας της ιδιωτικής βούλησης - ελευθερία στο περιεχόμενο, τύπο και εφαρμογή μιας “συμφωνία για αρχή

β) αρχή της καλής πίστης - δλδ η εντιμότητα και η ευθύτητα στις συναλλαγές. Κυριαρχή η αντικειμενική καλή πίστη, δλδ η αντικειμενικά καλή πίστη απαλλαγμένη από ενδιάθετες καταστάσεις. Τα άρθρα 200, 281 και 288 ΑΚ

γ) Η αρχή της ευθύνης.

4 είδη ευθύνης

i) προσυμβατική , ii) συμβατική, iii) αδικοπρακτική 914ΑΚ και iv) ευθύνη από αδικαιολόγητο (904επ. ΑΚ)

Και δ)

Η αρχή της εύνοιας του οφειλέτη

ΕΙΔΗ ΕΝΟΧΩΝ ορισμένο παροχής

Ο κανόνας : Ενοχές είδους. Γενικά πρέπει να είναι ορισμένη η παροχή σε μια σύμβαση ΑΚ 195, μη ορισμένο σημαίνει άκυρη σύμβαση - ωστόσο από την καλή πίστη και την προστασία της ιδ. Αυτονομίας πρέπει να δούμε αν “σώζεται η σύμβαση”

Πως; ι) Ερμηνεία μερών 173 και 200 ΑΚ. ιι) με ειδικότερους κανόνες από την σύμβαση πχ ανάθεση σε τρίτο μέρος ή σε κάποιον από τα μέρη 371 επ ΑΚ

Οι ενοχές με αοριστία στη παροχή

α) Ενοχές γένους, είναι οι ενοχές με αοριστία στη παροχή. Δεν σημαίνει γενικά αόριστη παροχή, αλλά προσδιορίζεται μόνο με τα βασικά του γνωρίσματα

Οι ενοχές γένους τελικά θα γίνει μοιραία ορισμένη, πως

Με τη συγκέντρωση της ενοχής ή αλλιώς εξειδίκευση

Τουλάχιστον 3 τρόποι συγκέντρωσης: ι) με κοινή συμφωνία των μερών, ιι) με μονομερή πράξη του οφειλέτη, με περιορισμό της παρ. 2 ιιι) με αποστολή της οφειλόμενης ενοχής (πέμψιμο χρέος 290 παρ. 2 ΑΚ) από τον οφειλέτη σε τόπο διαφορετικό από το συμφωνηθέντα τόπο εκπλήρωσης - απαραίτητη η αίτηση από τον δανειστή ιν) με

ΕΙΔΗ ΕΝΟΧΩΝ ορισμένο παροχής II

Οι ενοχές με αοριστία στη παροχή

α) Ενοχές γένους, είναι οι ενοχές με αοριστία στη παροχή. Δεν σημαίνει γενικά αόριστη παροχή, αλλά προσδιορίζεται μόνο με τα βασικά του γνωρίσματα

Οι ενοχές γένους τελικά θα γίνει μοιραία ορισμένη, πως

Με τη συγκέντρωση της ενοχής ή αλλιώς εξειδίκευση

Τουλάχιστον 3 τρόποι συγκέντρωσης: i) με κοινή συμφωνία των μερών, ii) με μονομερή πράξη του οφειλέτη 290 παρ. 1, αλλά εκτός της αποξένωσης του οφειλέτη από την ενοχή, απαιτείται ο δανειστής να έχει καταστεί υπερήμερος ως προς την αποδοχή της οφειλής 349 ΑΚ

iii) με αποστολή της οφειλόμενης ενοχής (πέμψιμο χρέος 290 παρ. 2 ΑΚ) από τον οφειλέτη σε τόπο διαφορετικό από το συμφωνηθέντα τόπο εκπλήρωσης - απαραίτητη η αίτηση από τον δανειστή

iv) με το συμφωνηθέν δικαίωμα επιλογής του οφειλέτη κατά άρθρο 298 παρ. 1 ΑΚ

ΕΙΔΗ ΕΝΟΧΩΝ ορισμένο παροχής III

β) Διαζευκτική ενοχή (305-315), δλδ 2 ή περισσότερες παροχές και με μια μόνο παροχή προς οφειλή

Η άρση της αοριστίας εδώ λέγεται απλοποίηση, πως γίνεται;

i) Δικαίωμα επιλογής 307ΑΚ, που αν δεν ορίζεται ανήκει στον οφειλέτη. Ασκείται με μονομερή ανέκκλητη δικαιοπραξία 306 παρ. 1ΑΚ

ii) συμφωνία μερών

iii) ανυπαίτια αδυναμία των άλλων παροχών κατά 310 οδηγεί στη σωζόμενη

ΕΙΔΗ ΕΝΟΧΩΝ

A) **Μονοπρόσωπες**, πχ σύσταση ιδρύματος, υπογραφεί ανώνυμου χρεογράφου

B) **Συμβατικές**

i) είναι άτυπες (τυπικές όπου ο νόμος απαιτεί) ii) ετεροβαρείς ή αμφοτεροβαρείς, iii) κύρια ή προσύμφωνο, iv) χαριστικές ή επαχθείς, v) διαρκούς ενοχής ή πρόσκαιρες vi) αναγκαστικές συμβάσεις ή συμβάσεις προσχώρησης vii) καθαρές ή μεικτές συμβάσεις

Γ) **Συμβατικές πολυπρόσωπες** μεταξύ 3 και άνω προσώπων

i) Διαιρεμένη: Η παροχή χωρίζεται σε περισσότερα, ομοειδή τμήματα χωρίς να μειώνεται η αξία της. Ενεργητική, όταν υπάρχουν πολλοί δανειστές και παθητική όταν υπάρχουν πολλοί οφειλέτες

ii) Εις ολόκληρον: Μια αδιαίρετη παροχή πολλά πρόσωπα. Ενεργητική όταν 2 ή άνω δανειστές και παθητική όταν 2 ή άνω οφειλέτες

Στην ενεργητική ο οφειλέτης μπορεί να επιλέξει τον δανειστή που θα εξοφλήσει

Στη παθητική ο δανειστής μπορεί να επιλέξει τον οφειλέτη που θα “κυνηγήσει”

iii) Αδιαίρετη. Ουσιαστικά αφορά φυσική παράδοση πραγμάτων ή δικαιωμάτων - ενεργητική και παθητική ως άνω

ΕΙΔΗ ΕΝΟΧΩΝ II

Δ) εξωδικαιοπρακτικές

ι) από αδικοπραξία, προϋποθέσεις : α. Ο όρος του παρανόμου *I. Παραβίαση απαγορευτικού ή επιτακτικού κανόνα δικαίου – Η ΑΚ 914 ως λευκός κανόνας δικαίου II. Προσβολή απολύτου δικαιώματος III. Περιορισμός της έννοιας του παρανόμου – Η θεωρία του σκοπού του κανόνα δικαίου IV. Διεύρυνση της έννοιας του παρανόμου – Οι γενικές υποχρεώσεις επιμέλειας/πρόνοιας (ΑΚ 914 σε συνδ. με 288, 281) προσοχή η παράβαση σύμβαση δεν είναι κατά νομολογία παρανομία!*

β. Ζημία, υλική ή στα άυλα αγαθά

γ. Υπαιτιότητα, δόλος ή αμέλεια

δ. Αιτιώδης συνάφεια, η πράξη (αιτία) να οδηγεί αναπόδραστα στη ζημία (αποτέλεσμα)

Η ενοχή εδώ δημιουργεί οφειλή την αποζημίωση προς αποκατάσταση περιουσιακής ζημίας. Βέβαια η ηθική βλάβη είναι μια περίπτωση αποκατάστασης μη περιουσιακής ζημίας

ΕΙΔΗ ΕΝΟΧΩΝ ΙΙΙ

ii) ενοχή από αδικαιολόγητο

Ο πλουτισμός ενός από τη ζημία ενός άλλου χωρίς νόμιμο έρεισμα

Προϋποθέσεις: α) να υπάρχει ο πλουτισμός, β) ο πλουτισμός να επήλθε από μεταφορά της περιουσίας ενός προς άλλον, γ) δεν υπάρχει νόμιμη αιτία που να δικαιολογεί τη μετάθεση

iii) ενοχή από διοίκηση αλλοτρίων

ΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΝΟΧΗΣ

α) Τόπος εκπλήρωσης - που;

Ορίζεται στη σύμβαση- αν όχι 320-322ΑΚ: i) μη χρηματικό χρέος -> άρσιμο , ii) χρηματικό χρέος -> κομίσιμο και iii) συμβάσεις από απόσταση -> πέμψιμο

3 είδη χρεών: i) Άρσιμα, τόπος εκπλήρωσης η κατοικία του οφειλέτη, ii) κομίσιμα, τόπος εκπλ η κατοικία του δανειστή και iii) πέμψιμα, αποστολή της παροχής από τη κατοικία του οφειλέτη στον συμφωνηθέντα τόπο εκπλήρωσης- αν έχω ενοχή γένος η συγκέντρωση γίνεται με την αποστολή (!)

ΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΝΟΧΗΣ II

4 πρακτικοί λόγοι που μας ενδιαφέρει ο τόπος

α) Εφόσον ο τόπος εκπλήρωσης είναι ο πραγματικός, εξετάζουμε το προσήκον της παροχής. Αν ο δανειστής αρνείται να παραλάβει καθίσταται υπερήμερος 349ΑΚ. Αν δεν είναι ο πραγματικός τόπος εκπλήρωσης, άσχετα από την ποιότητα της παροχής, ο οφειλέτης καθίσταται υπερήμερος 340επΑΚ

β) Για το εμπρόθεσμο της παροχής προϋπόθεση ο σωστός τόπος

γ) Εκπλήρωση σε άλλο τόπο, σημαίνει πλημμελής εκπλήρωση

δ) Από τον τόπο εξαρτάται ποιος φέρει τον κίνδυνο

ΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΝΟΧΗΣ ΙΙΙ

β) χρόνος εκπλήρωσης - ποτε;

Ο χρόνος που ο οφειλέτης οφείλει να εκπληρώσει την παροχή - άλλο ο χρόνος εκπλήρωσης και άλλο ο χρόνος γέννησης της ενοχής!

Ομαλή εξέλιξη ενοχής

Η πλήρης και προσήκουσα εκπλήρωση οδηγεί σε απόσβεση ενοχής

- 1) Άρθρο 288 ο οφειλέτης πρέπει να εκπληρώσει τη παροχή κατά τα συναλλακτικά ήθη και τη καλή πίστη
- 2) 316 ολική εκπλήρωση παροχής. Ο οφειλέτης οφείλει να την εκπληρώσει ολικώς, ο οφειλέτης όμως μπορεί να αξιώσει μερική. Εξαιρέσεις : α) ο συμψηφισμός απαίτησης, β) τυχαία μερική αδυναμία παροχής, όπου υπάρχει πλέον υποχρέωση να αποδοθεί το απομένον αλλά ο δανειστής μπορεί να αποκρούσει αν δεν έχει συμφέρον
- 3) 317 εκπλήρωση παροχής από τρίτο - αν ο τρίτος είναι αντιπρόσωπος ή βοηθός εκπλήρωσης δεν έχουμε εκπλήρωση από τρίτο αλλά από τον οφειλέτη
- 4) Σωστός τόπος εκπλήρωσης
- 5) Σωστός χρόνος εκπλήρωσης
- 6) Αν η ενοχή είναι διαιρετή - η μερική καταβολή είναι ομαλή εξέλιξη
- 7) Δικαίωμα επίσχεσης 325-329 ΑΚ

Ο οφειλέτης έχει ληξιπρόθεσμη απαίτηση κατά του δανειστή του, που είναι συναφής με την οφειλή του και ζητεί αυτή να ικανοποιηθεί πρώτα, αρνούμενος να εκπληρώσει μέχρι τότε την δική του.

Απόσβεση ενοχής

416επ. 2 είδη

A) Φυσιολογική

ι) 416 η καταβολή ιι) 419AK δόση αντι καταβολής. Είναι η καταβολή άλλης παροχής από την αρχικά συμφωνηθείσα, είναι σύμβαση με προτροπή του οφειλέτη και αποδοχή του δανειστή, πρέπει να γίνεται και άμεσα καταβολή 'αλλιως είναι υποσχετική με ποινή την μη απόσβεση ιιι) 421 AK υπόσχεση αντί καταβολής. Αντικατάσταση της παλαιάς ενοχής με νέα, ιν) 421AK υπόσχεση προς χάριν καταβολής, δεν υπάρχει αντικατάσταση ν) 454 άφεση χρέους - συμφωνία δεν αρκεί μονομερής δήλωση

Απόσβεση ενοχής II

B) Μη φυσιολογική

- 1) Δημόσια κατάθεση: διαζευκτικά: α) δικαιολογημένη ανασφάλεια του οφειλέτη προς το πρόσωπο του δανειστή β) αν ο δανειστής είναι υπερέμμερος

Αν η παροχή είναι χρήμα 427ΑΚ δημόσια κατάθεση

Αν η παροχή είναι πράγμα κινητό 428ΑΚ πλειστηριάζεται και το πλειστηρίασμα στο ΤΠΔ

Αν η παροχή είναι ακίνητο 359 δικαστική μεσεγγύηση
- 2) Συμψηφισμός: προϋποθέσεις απαιτήσεων: i) έγκυρες, ii) ομοειδείς, iii) ληξιπρόθεσμες, iv) να είναι παραδεκτός και να μην εμποδίζεται πχ450 παρ. 1

443 ΑΚ και παραγεγραμμένες απαιτήσεις την στιγμή που ζητάται η ενοχή μπορούν να προταχθούν με την ένσταση συμψηφισμού, αρκεί να έχουν συνυπάρξει χρονικά
- 3) Σύγχυση 453, όταν ενώνονται στο πρόσωπο ενός η ιδιότητα δανειστή και οφειλέτη
- 4) Με υπαναχώρηση

Ανώμαλη εξέλιξη ενοχής

4 περιπτώσεις i) αδυναμία παροχής, ii) υπερημερία οφειλέτη iii) πλημμελής εκπλήρωση και iv) υπερημερία δανειστή

Γενικά να λάβουμε υπόψη ότι

- i) διπλή ρύθμιση, ήτοι γενική ρύθμιση και γενική ρύθμιση για τις αμφοτεροβαρείς
- ii) επιμέρους ρυθμίσεις στο ειδικό ενοχικό, πχ για την πλημμελής εκπλήρωση δεν υφίστανται γενικές ρυθμίσεις

Αδυναμία εκπλήρωσης

Παραθέτουμε τη γενική ρύθμιση - επιφύλαξη για τις ειδικές του ειδικού ενοχικού (ειδικά νέο δίκαιο πώλησης)

Ο οφειλέτης οριστικά δεν μπορεί να εκπληρώσει —> οριστικά αδύνατη η εκπλήρωση

Προσοχή αν η αδυναμία είναι προσωρινή δεν έχουμε αρχικά αδυναμία αλλά υπερημερία οφειλέτη

Με κριτήριο το χρόνο:

α) Αρχική Αδυναμία: ήδη από τη γέννησή της η ενοχή ήταν αδύνατη 362-365AK

β) Επιγενόμενη: δυνατή κατά τη σύναψη, απλά μετά αδύνατη

Ουδεμία διαφορά στη ρύθμιση

Με κριτήριο την υπαιτιότητα του οφειλέτη:

α) Υπαίτια 336AK —> αποζημίωση πλέον (θετικό διαφέρον) Η πρωτογενής υποχρέωση προς παροχή, μετατρέπεται σε δευτερογενή

β) Ανυπαίτια 363AK —> απαλλαγή οφειλέτη, απόσβεση ενοχής

Ειδικά, μόλις ο οφειλέτης μάθει για την αδυναμία πρέπει άμεσα να ενημερώσει το δανειστή (336 και 363), άλλως γεννάται ευθύνη προς αποζημίωση. Η αποζημίωση όμως αφορά την όποια ζημία δημιουργείται από την καθυστέρηση, όχι από την ενοχή

Αδυναμία εκπλήρωσης II

Κανόνας είναι το σύστημα της υποκειμενικής ευθύνης

Προβλέπεται εξαιρετικά η νόθος αντικειμενική ευθύνη-----> τεκμαίρεται η ευθύνη του οφειλέτη (βάρος απόδειξης φέρει ο οφειλέτης)

Εννοείται ότι αδυναμία εκπλήρωσης έχουμε μόνο στις ενοχές είδους- δεν νοείται σε είδους

Αν όμως μια ενοχή είδους έχει συγκρωθεί τότε νοείται

Υπερημερία οφειλέτη

Μόνο για υπαίτια καθυστέρηση

Προϋποθέσεις 340 ΑΚ

- 1) Παροχή δυνατή
- 2) Ληξιπρόθεσμη (323-324) και απαιτητή - να μην εξαρτάται από αναβλητική αίρεση
- 3) Καθυστέρηση σε κύρια παροχή και όχι παρεπόμενες
- 4) Όχληση ή δήλη ημέρα 341ΑΚ
- 5) Υπαιτιότητα οφειλέτη

2 συνέπειες: ι) 343 παρ. 1 εκπλήρωση παροχής και αποζημίωση ζημίας από καθυστέρηση ή ιι) 343 παρ. 2 εφόσον δεν έχει συμφέρον ο δανειστής να απαιτήσει αποζημίωση για τη μη εκπλήρωση και αποζημίωση για τη καθυστέρηση

Υπερημερία οφειλέτη

Ειδικά για χρηματικές ενοχές 345ΑΚ ορισμένες ως προς το ποσό συνέπειες είναι:

- 1) Τόκος υπερημερίας
- 2) Πιθανή επόμενη θετική ζημία
- 3) Δεν μπορεί να ζητηθεί διαφυγόν κέρδος

Πλημμελής εκπλήρωσης παροχής

Ο ΑΚ σκόπιμα δεν ορίζει πότε είναι πλημμελής

Πρώτα, αν δεν υπάγεται στην αδυναμία και στην υπερημερία τότε είναι πλημμελής

Ενδεικτικά 2 η ελαττωματική εκπλήρωση κύριας και η ελαττωματική εκπλήρωση παρεπόμενη

Αναλογική εφαρμογή για την υπαίτια πλημμέλεια ή την ανυπαίτια πλημμέλεια

Υπερρημερία δανειστή

3 προϋποθέσεις

- 1) Δυνατή παροχή
- 2) Πραγματική και προσήκουσα παροχή
- 3) Άρνηση αποδοχής από δανειστή

Συνέπειες

- 1) Ο Οφειλέτης συνεχίζει να οφείλει την παροχή. Κατά την υπερρημερία πλέον αν συμβεί κάτι στη παροχή ενέχεται μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια. Για τυχαία γεγονότα που καθιστούν τη παροχή αδύνατη αλλά και για ελαφρά αμέλεια απαλλάσσεται της παροχής
- 2) Ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει το κόστος διατήρησης ή και φύλαξης της παροχής για το διάστημα της υπερρημερίας
- 3) Αν η οφειλή είναι σε χρήμα δεν υφίσταται τοκογονία
- 4) Αν υπάρξουν μετά την υπερρημερία ωφελήματα, δεν υποχρεούται να τα αποδώσει- εκτός αν συμφωνήθηκε

Μεταβίβαση ενοχών

I. Εκχώρηση

Ο δανειστής (εκχωρητής) μεταβιβάζει σε τρίτο πρόσωπο “νέο δανειστή” (εκδοχέας)

II. Αναδοχή χρέους

Συμφωνία δανειστή και οφειλέτη ότι πλέον τρίτος οφείλει το χρέος

Ενίσχυση των ενοχών

I. Ποινική ρήτρα

Μια παρεπόμενη σύμβαση, όπου ο ένας υπόσχεται στον άλλον ότι θα καταβάλλει χρηματικό ποσό ή αντικείμενο στη περίπτωση που δεν θα εκπληρωθεί η παροχή ή δεν θα πληρωθεί προσηκόντως (κατάπτωση ποινικής ρήτρας)

Αν η κύρια παροχή είναι άκυρη ή ακυρώσιμη τότε το σφάλμα υπάρχει και στη ποινική ρήτρα

II. Αρραβώνας

Η προκαταβολή αποζημίωσης στη περίπτωση που δεν θα εκπληρωθεί η παροχή ή δεν θα πληρωθεί προσηκόντως

Ειδικά για τις αμφοτεροβαρείς 374επ.

A. Αδυναμία παροχής 380-387

1) 380 Ανυπαίτια: αμοιβαία απαλλαγή ο κανόνας

3 περιπτώσεις κάμψης κανόνα: α) αν ο οφειλέτης από την αδυναμία αποκτήσει κάποιο όφελος και ο δανειστής το ζητήσει, δημιουργείται οφειλή - το περιελθόν 338ΑΚ

β) 381 παρ. 1 ά, ο δανειστής έχει πταίσμα ως προς την αδυναμία της παροχής. Εδώ ο δανειστής της αδύνατης παροχής οφείλει την αντιπαροχή

γ) 381 παρ. 2 αν ο δανειστής της αδύνατης παροχής είναι σε κατάσταση υπερημερίας δανειστή ως προς την αποδοχή, τότε ο δανειστής της αδύνατης παροχής οφείλει την αντιπαροχή

Ειδικά για τις αμφοτεροβαρείς 374επ.

2. Υπαίτια από οφειλέτη

3 διαζευκτικές δυνατότητες δανειστή

α) 380 κοινή απαλλαγή με ότι είπαμε για το περιελθόν

β) Αποζημίωση- θετικό διαφέρον

Περιλαμβάνει 1) την αξία της παροχής και 2) τυχούσα θετική ζημία ή διαφυγόντα

γ) υπαναχώρηση - παύουν οι ενοχές και καθείς αναζητεί με τον αδικαιολόγητο τις όποιες καταβολές

Σε περίπτωση δικαστική διεκδίκησης υπάρχει και δ) η εύλογη αποζημίωση - δικαστικά εκτιμητέα

Ειδικά για τις αμφοτεροβαρείς 374επ.

B. Υπερημερία οφειλέτη

Εκτός της γενικής πρόβλεψης του 343, πλέον 2 επιπλέον δυνατότητες από το 383ΑΚ - όλα διαζευκτικά

1. Πλήρης αποζημίωση - θετικό διαφέρον - αποκρούοντας τη καθυστερημένη παροχή
2. Υπαναχώρηση με εύλογη αποζημίωση 387

Ωστόσο πρέπει να ταχθεί εύλογη προθεσμία για εκπλήρωση και αυτή να παρέλθει.

Ειδικά για τις αμφοτεροβαρείς 374επ.

Εξαιρέσεις

1. 385 παρ.1 αν από την όλη στάση του οφειλέτη είναι άσκοπο να ταχθεί προθεσμία - προκαταβολική άρνηση
2. 385 παρ. 2 αν ο δανειστής δεν έχει πλέον συμφέρον από τη διατήρηση της σύμβασης

Ειδικά για τις αμφοτεροβαρείς 374επ.

Γ. Υπερημερία δανειστή 349-354

Η υπερημερία δανειστή δεν γεννά δικαίωμα αποζημίωσης από πλευράς οφειλέτη, απλά η ευθύνη του οφειλέτη μειώνεται

Προϋποθέσεις

- 1) Προσφορά παροχής 349 ή έστω πρόσκλησης από οφειλέτη 351
- 2) Έμπρακτη προσφορά
- 3) 349 παρ. 2 προσήκουσα προσφορά

Τόπο, χρόνο, ποιότητα και ποσότητα

2 εξαιρέσεις: α) επουσιώδης απόκλιση της παροχής που δεν δικαιολογεί κατά 288ΑΚ την μη αποδοχή - μπορεί να υπάρξει και επίκληση του 281, β) καθυστερημένη προσφορά παροχής. Αν ο υπερήμερος οφειλέτης παράσχει παροχή επαρκή τότε μπορεί να γίνει υπερήμερος και ο δανειστής

- 4) Η παροχή είναι δυνατή 352
- 5) Μη αποδοχή της παροχής από τον δανειστή

Ειδικά για τις αμφοτεροβαρείς 374επ

Αδιάφορος ο λόγος που αρνείται τη παροχή ο δανειστής

3 Εξαιρέσεις

- 1) 354 - προσωρινή κώλυμα δανειστή δεν τον καθιστά υπερήμερο
- 2) 288 καλή πίστη, οδηγεί σε καταχρηστική επίκληση από οφειλέτη
- 3) 353 ο δανειστής δεν προσφέρει τη δική του παροχή (εφόσον είναι η αντιπαροχή)

Πρακτικό Ι

Ο Α είναι ελεύθερος επαγγελματίας λογιστής ενδιαφέρεται να λάβει δάνειο επισκευής της οικίας του. Απευθύνεται στο νπιδ, αστικό συν.σμο με την επωνυμία Β. Πράγματι στις 1.12.2016 συνάπτεται σύμβαση τοκοχρεωλυτικού δανείου 3.600 ευρώ, με τα χρήματα να μεταβιβάζονται από το Β στον Α την 8.12.2016. Η πρώτη δόση του δανείου συμφωνείται να πληρωθεί την 1.6.2017, ενώ η τελευταία θα πληρωθεί την 1.6.2019. Οι δόσεις ανέρχονται στο ύψος των 100 ευρώ και θα είναι μηνιαίες

Παράλληλα, ο Β στο πλαίσιο επιθυμίας του να αναβαθμίσει σταδιακά το πρόγραμμα δανείων, απευθύνεται στον Α. Τελικά συνάπτουν μια σύμβαση έργου, με διάρκεια 10 έτη, με αρχή της σύμβασης την 1.12.2017. Συμφωνήθηκε η καταβολή ποσού 2000 ευρώ, καταβαλλόμενο την 1η μέρα κάθε 6ου μήνα και 12ου μήνα, με τη πρώτη καταβλητέα την 1.6.2018.

Στη πορεία ο Α σταμάτησε να πληρώνει με τελευταία πληρωτέα τοκοχρεωλυτική δόση να είναι της 1.6.2018. Ο β πλήρωνε σταμάτησε να πληρώνει τη αμοιβή για τη σύμβαση έργου την 1.6.2025, αφού έχει προσπαθήσει με διάφορες οχλήσεις να εισπράξει το υπόλοιπο του δανείου. Μάλιστα, σε επικοινωνία την 25.5.2025, του νόμιμου εκπροσώπου του Β με τον Α, ο Α απάντησε ότι δεν πληρώνει καθότι το δάνειο έχει πλέον παραγραφεί. Την 2.6.2025 λοιπόν, το Β δηλώνει ότι υπαναχωρεί από τη σύμβαση.

1. Έχει παραγραφεί το δάνειο; Αν ναι θα μπορούσε να πράξει κάτι άλλο ο Β για να σώσει τη παραγραφή, εκτός από τις επιστολές και τηλεφωνικές επικοινωνίες;
2. Ποια δικαιώματα έχει ο Α πλέον αφού δεν πληρώθηκε
3. Σε αγωγή του Α κατά του Β, ο Α ζητά την αποπληρωμή του υπολοίπου ως αποζημίωση, οι δικηγόροι του Β προτάσσουν την ένσταση συμψηφισμού. Είναι παραδεκτή;

Απάντηση

I. Οι απαιτήσεις από δάνεια είναι 20 ετής, 249ΑΚ. Εξαίρεση είναι τα τοκοχρεωλυτικά δάνεια 250 περ. 15 ΑΚ, όπου προβλέπεται η 5ετία. Αφού η τελευταία δόση ήταν την 1.6.2019, τότε πλέον έχει υποπέσει το υπόλοιπο δάνειο σε παραγραφή. Η κάθε δόση διαθέτει αυτοτέλεια.

Επειδή, η τελευταία πληρωτέα ήταν η δόση της 1.6.2018, ο Β θα έπρεπε να προχωρήσει σε εξώδικη δήλωση με περιεχόμενα: α) την καταγγελία της σύμβασης β) τη πρόσκληση εντός ένα μήνα από την επίδοση για καταβολή του υπολογιζόμενου υπολοίπου του δανείου. Πλέον η ενοχή θα έχει συγκεντρωθεί και θα είναι ενιαία, συνεπώς θα υπάγεται στο 249ΑΚ και θα είναι 20ετής. Οποιαδήποτε διαφορετική επικοινωνία δεν έχει τις ανωτέρω συνέπειες

II. Παρά την ύπαρξη πολλαπλών σχέσεων, ο εργοδότης Β διακόπτει μονομερώς τη συμβατική σχέση. Κατά το άρθρο 686 εδ. α` ΑΚ, προκύπτει ότι η πρόωγη άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης του εργοδότη από την εργολαβική σύμβαση, προϋποθέσεις έχει και στις δύο περιπτώσεις του εδ. α` τις ακόλουθες: α) αντισυμβατική καθυστέρηση έναρξης της εκτέλεσης του έργου ή αντισυμβατική επιβράδυνση εκτέλεσης του έργου, β) αδυναμία έγκαιρης αποπεράτωσης του έργου, εξ αιτίας της καθυστέρησης, η οποία πρέπει να κρίνεται κατά τους κανόνες της καλής πίστης και της κοινής πείρας, ενόψει, βέβαια, και των περιστάσεων της ορισμένης περίπτωσης, γ) έλλειψη υπαιτιότητας του εργοδότη (οπότε ο ισχυρισμός του εργολάβου ότι η επιβράδυνση της εκτέλεσης του έργου οφείλεται σε υπαιτιότητα του εργοδότη συνιστά ένσταση-βλ. σχετ. ΕφΑθ 5176/2001, ΕλΔ 45.260) και δ) έλλειψη αντίθετης συμφωνίας.

Κάτι τέτοιο δεν προκύπτει, αλλά φαίνεται να υπάρχει άλλος σκοπός. Δεν υπάρχουν ειδικότερες ρυθμίσεις για την περίπτωση του υπερήμερου εργοδότη - όπως υπάρχουν για τη περίπτωση της υπερημερίας εργολάβου, άρα πάμε στις γενικές επί αμφοτεροβαρών.

Η μη πληρωμή είναι ηθελημένη ενέργεια, άρα υπαίτια. Με δόλο. Ο Β είναι υπερήμερος οφειλέτης, δεν απαιτείται όχληση αφού υπάρχει δήλη ημέρα για κάθε πληρωμή. Συνεπώς, πριν την 2.6.2025 υπαναχώρηση, ήδη για τη δόση της 1.6.2025 ο Β είναι υπερήμερος οφειλέτης. Ο Α μπορούσε την επομένη να ασκήσει ένα εκ των δικαιωμάτων του 383ΑΚ.

Η 2.6.2025 υπαναχώρηση του Β αφορά την υπηρεσία από την επομένη της 2.6.2018. Η παροχή του Α από το Β ήταν χρηματική. Συνεπώς, δεν αλλάζει κάτι για τα παραδοτέα του πρώτου 6ημου του 2025 και άρα ο Α μπορεί να στραφεί ενώπιον των Δικαστηρίων και να ζητήσει τη καταδίκη σε καταβολή του θετικού διαφέροντος, πλέον νόμιμου τόκου από την δήλη ημέρα, 1.6.2025.

Για το υπόλοιπο τμήμα η σύμβαση έργου έχει λυθεί, δίχως ωστόσο να εμποδίζεται ο Α να ασκήσει αγωγή για διαφυγόντα, αλλά και για αποζημίωση για ηθική βλάβη.

III. Κατά το 443 και τη νομολογία ακόμα και παραγεγραμμένες οφειλές μπορούν να αντιταχθούν, αρκεί να είναι χρονικά συμπίπτουσες. Εδώ, αν και έχουμε ομοειδή ενοχή, η απαίτηση του Α ήταν απαιτητή την 1.6.2025. Συνεπώς, δεν είχαν γεννηθεί τον ίδιο χρόνο και άρα η ένσταση είναι ουσία αβάσιμη.

Πρακτικό 2

Ο Α είναι έμπορος χονδρικής φρούτων. Ο Τζ. απευθύνεται στον Α δια του υπαλλήλου του Γ, και ζητεί την προμήθεια 1000 τόνων πορτοκαλιού. Ο Γ υπογράφει με τον Α σύμβαση προς προμήθεια 1000 τόνους πορτοκάλια, με τιμή 1 ευρώ ανά κιλό. Τα πορτοκάλια, συμφωνήθηκε πως θα είναι εισαγωγής από την Αλγερία. Πριν τη παράδοση όμως, η Ελλάδα αποφασίζει να επιβάλλει δασμούς στις εισαγωγές από Αλγερία, της τάξης που ενώ η αρχική τιμή εισαγωγής του Α θα ήταν 0,40 λεπτά, μετά δασμών αυτή θα ανέρχεται στα 0,99 λεπτά του ευρώ. Πλέον δηλαδή η συναλλαγή για τον Α είναι ασύμφορη.

I. Τι θα προτείνατε στον Α;

II. Ο Γ κατά τη παραλαβή μιας παρτίδας προκαλεί από λάθος χειρισμό του φορτηγού ζημία στην είσοδο της αποθήκης του Α. Ποιος ευθύνεται να αποζημιώσει τον Α;

III. Αν στη συμφωνία τα πορτοκάλια ήταν ρητά διατυπωμένα να είναι σαγκουίνι, τελικά όμως ο Α προμηθεύτηκε βαλένσια, τι δικαιώματα έχει ο Τζ;

I. Έχουμε μια περίπτωση που υφίσταται μια απρόβλεπτη μεταβολή των συνθηκών. Η επιβολή δασμών, δεν ήταν προβλεπόμενη ούτε γνωστή το χρόνο σύναψης. Στο άρθρο 388 ΑΚ προβλέπεται η δυνατότητα είτε αναπροσαρμογής του τιμήματος είτε τη λύση της σύμβασης. Συνεπώς, ο Α θα στραφεί με αυτά τα αιτήματα στο αρμόδιο δικαστήριο

II. Σύμφωνα με το άρθρο 334 παρ. 1 ΑΚ **«Ο οφειλέτης ευθύνεται για το πταίσμα των προσώπων που χρησιμοποιεί για να εκπληρώσει την παροχή, όπως για δικό του πταίσμα»[1]**. Ευθύνη του προσώπου ιδρύεται κατ' αρχήν για τις δικές του πράξεις, τις υπαίτιες (υποκειμενική ευθύνη), κατ' εξαίρεση και τις ανυπαίτιες (αντικειμενική ευθύνη). **Η ευθύνη είναι ατομική, προσωπική. Το δίκαιο, ωστόσο, αναγνωρίζει και περιπτώσεις ευθύνης ενός προσώπου για αλλότριες πράξεις (κατά κανόνα υπαίτιες, κατ' εξαίρεση και ανυπαίτιες).**

Ηθική δικαιολόγηση για την απόκλιση αυτή προσφέρουν δύο κυρίως παράγοντες: **Αφενός** το γεγονός ότι πολλές φορές την ωφέλεια από μια δραστηριότητα, στο πλαίσιο της οποίας προκλήθηκε ζημία, δεν έχει κατά κύριο λόγο ο πράξας, αλλά άλλο πρόσωπο. Τούτο συμβαίνει **όταν το εν λόγω πρόσωπο χρησιμοποιεί την εργασία του πράξαντος, αξιοποιώντας την για λογαριασμό του και διευρύνοντας έτσι το πεδίο δραστηριότητάς του. Στις περιπτώσεις αυτές κρίνεται δίκαιο να φέρει ο ωφελούμενος την ευθύνη απέναντι στον ζημιωθέντα, καθότι για δικό του λογαριασμό επιχειρήθηκε η πράξη που προκάλεσε τη ζημία, αυτός είναι ο «κύριος» της υπόθεσης.** Ο τελευταίος είναι κατά τεκμήριο και ο ωφελούμενος απ' αυτή την πράξη και επομένως θα πρέπει να φέρει τον κίνδυνο, άρα και την ευθύνη για τις τυχόν δυσμενείς συνέπειές της. **Οι σπουδαιότερες γενικές ρυθμίσεις αυτής της κατηγορίας εντοπίζονται στις 334 και 922 ΑΚ.**

Αφετέρου το γεγονός ότι πολλές φορές η επιμέλεια και η φροντίδα του προσώπου που προκάλεσε τη ζημία ή απλώς ο έλεγχος των συγκεκριμένων πράξεών του έχει για διάφορους λόγους ανατεθεί (εκ νόμου ή συμφωνίας) σε άλλο πρόσωπο. Στην περίπτωση αυτή, το τελευταίο πρέπει να φέρει και την ευθύνη για τις πράξεις του πρώτου (βλ. λ.χ. 923 ΑΚ).

Ειδικότερα, για την εφαρμογή του κανόνα της απόλυτης ευθύνης του οφειλέτη έναντι του δανειστή για ξένο πταίσμα κατ' άρθρον **334 παρ. 1 ΑΚ**, ήτοι για το πταίσμα των προσώπων που χρησιμοποιεί προς εκπλήρωση της παροχής, απαιτείται η συνδρομή των εξής **προϋποθέσεων**:

α) **Ύπαρξη ενοχικής σχέσης μεταξύ δανειστή και οφειλέτη.** Στην περίπτωση της 334 ΑΚ, λόγος ευθύνης είναι η αθέτηση ενοχικής υποχρέωσης. Πρέπει, συνεπώς, να προϋπάρχει ενοχική σχέση μεταξύ του κυρίου της υπόθεσης και του ζημιωθέντος, η σχέση αυτή να παραβιάζεται με οποιονδήποτε τρόπο (αδυναμία παροχής, υπερημερία οφειλέτη, πλημμελής εκπλήρωση) και ακόμη να υπάρχει πταίσμα του βοηθού εκπλήρωσης, που ισχύει σαν πταίσμα του οφειλέτη. Επομένως, η θεμελίωση της ευθύνης του τελευταίου δε γίνεται μόνο βάσει της 334 ΑΚ, αλλά σε συνδυασμό με τις 335 επ. ΑΚ. **Η ενοχή μεταξύ του κυρίου της υπόθεσης και του ζημιωθέντος μπορεί να πηγάζει είτε από δικαιοπραξία (συνήθως σύμβαση μεταξύ τους), είτε απευθείας από το νόμο.** Η 334 ΑΚ εννοεί οποιονδήποτε οφειλέτη, ανεξάρτητα από το γενεσιουργό λόγο της ενοχής.

β) Ανάμιξη του ενδιάμεσου προσώπου με τη βούληση του κυρίου της υπόθεσης. Το άρθρο 334 ΑΚ προβλέπει ότι ο ενδιάμεσος είναι πρόσωπο που ο οφειλέτης «*χρησιμοποιεί*» προς εκπλήρωση της παροχής. Η ανάμιξη δηλαδή αυτού του προσώπου πρέπει να γίνεται με τη βούληση του οφειλέτη. Η αυτόβουλη επέμβαση τρίτου δεν αρκεί. Μεταγενέστερη όμως έγκριση της ανάμιξής του από τον οφειλέτη θα θεωρηθεί ότι θεραπεύει το ελάττωμα. **Η βούληση του οφειλέτη θα περιλαμβάνεται συνήθως σε σύμβασή του με το βοηθό εκπλήρωσης, λ.χ. σε σύμβαση εργασίας, έργου, εντολής κ.λπ.. Η ύπαρξη, ωστόσο, σύμβασης δεν είναι αναγκαία. Αρκεί και μη δικαιοπρακτική βούληση του οφειλέτη, π.χ. αποδοχή απ' αυτόν της προσφοράς υπηρεσιών συγγενούς, φίλου κ.λπ., όπως ιδίως θα συμβαίνει στις σχέσεις φιλοφροσύνης. Επίσης αρκεί και η de facto συμβατική σχέση μεταξύ οφειλέτη και βοηθού εκπλήρωσης, όπως αυτή π.χ. που προκύπτει από άκυρη σύμβαση.** Η μη δικαιοπρακτική όμως βούληση του οφειλέτη σ' αυτές τις περιπτώσεις **δεν πρέπει να πάσχει νομικό ελάττωμα.** Συγκεκριμένα, δεν πρέπει να υπάρχει δικαιοπρακτική ανικανότητα του οφειλέτη, ούτε πλάνη, απάτη ή απειλή σε βάρος του. Επομένως, από τις προϋποθέσεις της δικαιοπραξίας μπορεί να λείπει το βασικό στοιχείο της νομικής δέσμευσης, όχι όμως οι προϋποθέσεις που προβλέπονται για την κατοχύρωση της ωριμότητας και της γνησιότητας της βούλησης.

γ) Πταίσμα του βοηθού εκπλήρωσης. Ο βοηθός εκπλήρωσης πρέπει να ενήργησε με υπαιτιότητα. Αντίθετα, πταίσμα του οφειλέτη δεν απαιτείται. Εδώ έγκειται ακριβώς το νόημα και ο σκοπός της 334 παρ. 1 ΑΚ, καθότι η εν λόγω διάταξη καθιερώνει **αντικειμενική ευθύνη για τον οφειλέτη, ο οποίος και χωρίς δικό του πταίσμα θα ευθύνεται, επειδή υπέπεσε σε πταίσμα ο βοηθός.** Το πταίσμα του τελευταίου θα θεωρηθεί «ιδιον» του οφειλέτη. Για το πταίσμα του βοηθού εκπλήρωσης θα απαιτηθεί δόλος ή αμέλεια (330 ΑΚ). Αν στη συγκεκριμένη ενοχή δεν ισχύει ο κανόνας της 330 ΑΚ, αλλά ο οφειλέτης ευθύνεται περιορισμένα, θα απαιτηθεί και θα αρκεί ανάλογος βαθμός και για το πταίσμα του βοηθού εκπλήρωσης. Επομένως, **η 334 ΑΚ δε μεταβάλλει το μέτρο της ευθύνης, αλλά απλώς ορίζει ότι το πταίσμα του βοηθού ισχύει σαν πταίσμα του οφειλέτη.** Αν η ευθύνη του οφειλέτη είναι αντικειμενική, η ύπαρξη πταίσματος του βοηθού εκπλήρωσης θα είναι περιττή. Τέλος, το πταίσμα του βοηθού εκπλήρωσης προϋποθέτει και ικανότητά του προς καταλογισμό. Αν ο βοηθός δεν είναι ικανός προς καταλογισμό, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ενήργησε υπαίτια και επομένως ο οφειλέτης, κατά τον κανόνα της υποκειμενικής ευθύνης, δε θα ευθύνεται.

δ) Αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ υπαίτιας συμπεριφοράς και εκπλήρωσης παροχής (ένταξη της ενέργειας του προστηθέντος στο πεδίο δράσης του προστήσαντος). Κατά τη διατύπωση της ως άνω διάταξης, απαιτείται η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της υπαίτιας συμπεριφοράς του βοηθού εκπλήρωσης και της υπηρεσίας που έχει αναλάβει για την εκπλήρωση της παροχής. Στα καθήκοντα για την εκπλήρωση της παροχής εντάσσεται και η τήρηση των παρεπόμενων υποχρεώσεων φροντίδας κ.λπ.. Επομένως, **η ευθύνη του οφειλέτη (προστήσαντος) υπάρχει:** α) Όταν η ζημιογόνος συμπεριφορά του βοηθού εκπλήρωσης συνιστά πράξη εκπλήρωσης ή μέρος αυτής ή αναγκαία προπαρασκευαστική ενέργεια για την εκπλήρωση. β) Όταν η ζημιογόνος συμπεριφορά, αν και δεν αποτελεί μέρος των ενεργειών προς εκπλήρωση της παροχής, τελεί σε άμεσο αιτιώδη σύνδεσμο προς αυτές. γ) Όταν η ζημία προκλήθηκε κατά κατάχρηση υπηρεσίας, η οποία υπάρχει όταν η πράξη που συνιστά την υπαίτια συμπεριφορά τελέσθηκε από το βοηθό κατά παράβαση των οδηγιών που δόθηκαν σ' αυτόν ή καθ' υπέρβαση αυτών και εφόσον η πράξη αυτή βρίσκεται σε στενό αιτιώδη σύνδεσμο προς τα καθήκοντά του. Θα πρέπει, πάντως, να επισημανθεί ότι κατά την κρατούσα σήμερα άποψη, η σχέση μεταξύ οφειλέτη και βοηθού εκπλήρωσης δεν απαιτείται να είναι σχέση εξάρτησης, υπό την έννοια της ύπαρξης δυνατότητας ελέγχου και εποπτείας από τον οφειλέτη του τελευταίου.

III. Η ενοχή ήταν είδους στη περίπτωση αυτή. Πράγματι, οι δύο τύποι πορτοκαλιών διαφέρουν αρκετά στα ποιοτικά του χαρακτηριστικά και συνεπώς, δεν έχουν μεταξύ τους σχέση υποκαταστατού. Με απλά λόγια άλλο κοινό διαθέτουν τα σαγκουίνια και άλλα τα βαλένσια. Συνεπώς, ο Τζ μπορεί να αρνηθεί την παροχή ως μη προσήκουσα. Ο Α καθίσταται υπερήμερος οφειλέτης.

Επειδή, η εισαγωγή είναι μεγάλης ποσότητας και πιθανά θα αργήσει να συμβεί ο Τζ δεν έχει συμφέρον να διατηρήσει την σύμβαση. Ο Τζ μπορεί είτε να ζητήσει αποζημίωση για τη εκπλήρωση της παροχής είτε να υπαναχωρήσει.

Πρακτικό III

Ο Τζ. είναι γνωστός επιχειρηματίας στη πόλη της Θεσσαλονίκης (ενδεικτ. διατηρεί μανάβικο, μεσιτικό γραφείο και αντιπροσωπείες μηχανών και αυτοκινήτων σε κεντρικούς δρόμους της Θεσσαλονίκης.

Ο Μ. κάτοικος Χαλάστρας, αγοράζει από αυτόν ένα μεταχειρισμένο μηχανάκι μάρκας Beverly, τύπου Eranius χρώματος μπλε, με ανώτατη απόσταση χιλιομέτρων τα 10.000 χλμ. Το συγκεκριμένο μηχανάκι είναι αρκετά σπάνιο να βρεθεί, καθότι εδώ και χρόνια η εταιρεία έχει σταματήσει την παραγωγή του. Ο Τζ διαβεβαίωσε τον Μ ότι το χρόνο της αγοράς το είχε ήδη σε μια από τις αποθήκες του. Με αυτά και με αυτά 1.1.2012 ο Μ. έδωσε στον Τζ. το ποσό των 2.500 ευρώ και συμφωνήθηκε ο Τζ. να το παραδώσει στην οικεία του Μ. στην Χαλάστρα, την 5.1.2012.

Ωστόσο, στη πραγματικότητα τη στιγμή της σύμβασης δεν είχε το συγκεκριμένο μηχανάκι και ήλπιζε να το έχει μέχρι την 4.1.2012. Πράγματι και ενώ ο προμηθευτής του Τζ κατάφερε και βρήκε δύο μοναδικά στη Θεσσαλονίκη, του το έστειλε και αυτό ήταν στο μαγαζί την 4.1.2012. Ωστόσο κάτι αναπάντεχο συνέβη. Ο ένοπλος Στ. εισέβαλε και αφού αφαίρεσε ένα σεβαστό ποσό, διέφυγε κλέβοντας το μηχανάκι. Το μηχανάκι βρέθηκε μερικές ώρες μετά τη ληστεία παρατημένο και εντελώς κατεστραμμένο. Την επομένη, 5.1.2012, ο Μ κάλεσε τον Τζ για το μηχανάκι και ο ο Τζ τον ενημέρωσε ότι το μηχανάκι κλάπηκε και πως αδυνατεί να βρει άλλο σε αυτό το χρονικό διάστημα.

I. Σχολιάστε νομικά το πρακτικό

II. Την 5.1.2012 ο Μ συμφωνεί την προμήθεια ενός ίδιου μηχανακίου, δίχως να πληρώσει κάτι. Απλά συμφώνησαν νέα ημερομηνία παράδοσης την 10.1.2012 και πλέον η παραλαβή θα γινόταν σε τόπο διαφορετικό από τον αρχικό. Πλέον, η παράδοση θα γινόταν στο σπίτι του Ρ κοινού φίλου και των δύο στη περιοχή της Τούμπας. Ο Ρ είχε ειδοποιηθεί και για την ώρα παραλαβής και έδωσε το ΟΚ. Ωστόσο, την ημερομηνία και την ώρα αυτή ο Ρ δεν βρισκόταν σπίτι του αλλά στα γραφεία του τηλεοπτικού μέσου που εργάζεται. Αποτέλεσμα, ήταν το μηχανάκι να γυρίσει πίσω στο μαγαζί του Τζ. Όταν ο Ρ τελείωσε την εργασία του πήγε σπίτι, είδε την ειδοποίηση και πήγε στο μαγαζί του Τζ. Όταν προσήλθε και ζήτησε από τους υπαλλήλους του Τζ το μηχανάκι, έλαβε την απάντηση ότι το μηχανάκι είχε πωληθεί. Τι έχετε να σχολιάσετε και τι έχετε να πείτε για για τον κίνδυνο.

Απάντηση

Αρχικά έχουμε μια αμφοτεροβάρη σύμβαση, όπου η παροχή είναι ένα μηχανάκι και η αντιπαροχή μια χρηματικό ποσό. Το μηχανάκι φέρει πολύ συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, συνεπώς η ενοχή είναι αρκετά συγκεκριμένη. Ο Τζ δεν δεσμεύεται να παραδώσει ένα οποιοδήποτε μηχανάκι αλλά ένα αρκετά συγκεκριμένο. Άρα πρόκειται για ενοχή είδους.

Η αμφοτεροβαρής σύμβασης, δεν είναι σύμβαση προμήθειας, αλλά μια πώλησης και μάλιστα καταναλωτική καθότι ο Μ δεν φέρεται να έχει κάποια εμπορική ιδιότητα και προφανώς αποσκοπεί στην Εδώ έχουμε μια σύμβαση πώλησης με πωλητή τον Τζ και αγοραστή τον Μ. Η σύμβαση έχει καταρτιστεί προφορικά. Είναι έγκυρη καθότι η πώληση κινητών πραγμάτων είναι άτυπη σύμβαση (513ΑΚ). Έχει καταρτισθεί και μάλιστα έχει ήδη καταβληθεί το τίμημα, κάτι που είναι σύνηθες στις συναλλαγές. Η σύμβαση πώλησης είναι το ενοχικό τμήμα της πώλησης, δεν έχει επέλθει μεταβίβαση κυριότητα της μηχανής, καθότι δεν έχει γίνει παράδοση της νομής κατά το 1034ΑΚ.

Ο χρόνος εκπλήρωσης είναι ορισμένος, άρα η 5.1.2012 είναι η δήλη ημέρα. Ο τόπος είναι ορισμένος είναι η κατοικία του Μ συνεπώς, με τη αποστολή θα έπρεπε να ξεκινά το εκπονητικό τμήμα της σύμβασης πώλησης. Το χρέος εδώ είναι κομίσιο.

Ο Τζ δεν διέθετε το μηχανάκι και συνεπώς τη στιγμή της κατάρτισης της σύμβασης μας είναι γνωστό από το πρακτικό πως δεν το διέθετε. Αυτό δεν επηρεάζει καθόλου το κύρος της. Εάν δεν είχε εξ αρχής μέχρι την 5.1.2012 το μηχανάκι, τότε θα μπορούσε να γίνει λόγος για αρχική αδυναμία παροχής; Όχι, και αυτό διότι η σπανιότητα της μηχανής δεν σημαίνει και αδύνατη παροχή. Ο Τζ σαν επιχειρηματίας μπορεί να έχει προμηθευτεί από οπουδήποτε.

Ωστόσο, τελικά απέκτησε τη προτεραιία το μηχανάκι. Άρα η παροχή πλέον υφίσταται τότε, αλλά με την κλοπή επέρχεται επιγενόμενη αδυναμία παροχής του οφειλέτη Τζ, μιας και ακόμα το μηχανάκι βρέθηκε κατεστραμμένο. Η αδυναμία παροχής είναι ανυπαίτια. Ο Τζ δεν υποχρεούται πλέον να παραδώσει το μηχανάκι. Συνεπώς, εδώ ο Μ μπορεί να ζητήσει επειδή έχει δώσει από πριν το τίμημα, να του επιστραφεί με τις διατάξεις το αδικαιολόγητου πλουτισμό, καθότι δεν υπάρχει πλέον νόμιμη αιτία για τη αύξηση της περιουσίας του Τζ από τη μείωση της περιουσίας του Μ.

II. Η νέα συμφωνία των δύο μερών για την εκπλήρωση μιας νέας παροχής είναι νέα σύμβαση ή συνέχεια της επόμενης; Επειδή αυτή καταρτίστηκε ξανά άτυπα πρέπει να γίνει ερμηνεία με βάση τους όρους της. Ο βασικός όρος που αφορά στη καταβολή της αντιπαροχής είναι κατά το 288 ΑΚ ο πιο ενδεικτικός. Στη πραγματικότητα είναι μια νέα επόμενη πράξη της αρχικής σύμβασης και δεν πρόκειται για μια νέα σύμβαση. Πλέον το χρέος έχει αλλάξει τόπο, είναι πέμψιμο και χρόνο εκπλήρωσης.

Ο Ρ είναι βοηθός εκπλήρωσης του Μ. Δεν απαιτείται κατά τη νομολογία η ύπαρξη κάποιου συμβατικού δεσμού, αρκεί και ο δεσμός αβροφροσύνης. Συνεπώς, μιας και υπάρχει συμφωνία και των δύο μερών, με το χρέος πέμψιμο ο κίνδυνος φεύγει από τον οφειλέτη και πλέον μεταβιβάζεται στο δανειστή. Η πλημμέλεια του Ρ να είναι στο συμφωνημένο τόπο, το συμφωνημένο χρόνο δεν επιβαρύνει τον Τζ αλλά τον Μ. Συνεπώς, ο Τζ τη στιγμή που δεν βρίσκει τον Ρ, κάνει τον Μ υπερήμερο δανειστή. Ο Τζ δεν παύει να έχει υποχρέωση προς παροχή, δεν αποκτά δικαίωμα προς αποζημίωση, αλλά μπορεί να κρατήσει το πράγμα και να απαιτήσει όποιο έξοδο ο ίδιος κατέβαλε για τη διαφύλαξή του.

Ωστόσο, το γεγονός πως επιστρέφει το μηχανάκι του στην επιχείρηση του και εν συνεχεία κάποιος υπάλληλος το πωλεί έχει ξεχωριστό νομικό ενδιαφέρον. Πλέον υφίσταται υπαίτια συμπεριφορά, καθ' ότι ο υπάλληλος που πούλησε το μηχανάκι είναι βοηθός εκπλήρωσης του Τζ. Συνεπώς, ο Τζ δεν φύλαξε τη παροχή, άρα πλέον δεν διαθέτει την ενοχή είδους. Πρόκειται για βαρεία αμέλεια. Άρα φέρει ευθύνη, πλέον υπάρχει υπαίτια αδυναμία παροχής. Ο χρόνος που ο οφειλέτης είχε στη κατοχή του το μηχανάκι δεν ήταν τόσο σημαντικός, συνεπώς δεν υπήρξε κάποια επιβάρυνση αφού ειδικά το είχε στο μαγαζί του.

Ο Μ δεν μπορεί να επικαλεστεί κοινή απαλλαγή, αφού έχει ήδη πληρώσει αλλά μπορεί να ζητήσει το τίμημα με τον αδικαιολόγητο

Μπορεί αλλιώς να ζητήσει αποζημίωση για τη πλήρωση της ενοχής από τον Τζ, αφού έχει ήδη καταβάλλει την αντιπαροχή

Άλλως μπορεί να υπαναχωρήσει. Συνεπώς γίνεται απόσβεση των ενοχών και να ζητήσει την αντιπαροχή με τον αδικαιολόγητο. Παράλληλα μπορεί να ασκήσει αγωγή για εύλογη αποζημίωση για την όποια ζημιά πιθανά του δημιουργεί η έλλειψη της μηχανής. .

Εφόσον φτάσατε μέχρι και εδώ, μπράβο σας και σας ευχαριστώ! Καλή επιτυχία!

